

LA CONTRA

Víctor-M. Amela · Ima Sanchís · Lluís Amiguet

Josep Cervelló Autuori, egiptòleg; dirigeix les excavacions d'Imephor i Iunmen

Tinc 65 anys, i malgrat semblar cursi sé que des de l'antic Egipte l'amor fa que valgui la pena viure. Vaig néixer a Barcelona, fill d'arqueòloga i músic: em fascinen els orígens i Egipte està en el de tots. Presento al Congrés d'Egiptologia de la UAB la tomba de Iunmen acabada de descobrir

“Parlaven amb els seus morts, però amb amor i emoció molt vius”

ANA JIMÉNEZ

Quant costa la seva excavació? La nostra? Una campanya ben feta costa quaranta, cinquanta mil euros...

Jo pensava en milions...

I ara! I a més els posa el ministeri a través de la UAB i és un constant anar fent sol·licituds d'ajuts.

Doncs pel preu d'un cotxe algun egiptòleg aficionat pot llançar-se a excavar. Depèn del que et proposis.

Què es proposa vostè?

Jo vaig començar a fer classes a la UAB el 92 i el 97 era el moment de treballar sobre el terreny. M'interessaven els orígens i primeres dinasties d'Egipte i el regne antic.

Per què?

La meua mare era una arqueòloga italiana i el meu pare, com sap, músic. Jo vaig estudiar filologia, perquè a mi m'interessen els orígens de les civilitzacions, la seva formació...

L'emociona una tomba egípcia?

Perquè és un altre món...

I no està en aquest?

En absolut: ens planteja una alteritat. I és una lliçó, perquè els occidentals ens creiem

la culminació de la civilització. I que tot només ho mou l'economia i que ningú seriós no creu que el seu rei és un déu.

No és aquesta la realitat i la resta, contes?

Egipte ens recorda que els humans podem tenir relació amb el món sobrenatural; parlar amb els morts i relacionar-nos-hi de manera real.

Doncs avui incinerem les nostres mares.

Ells es passaven la vida invertint en una tomba, perquè sentien aquella relació d'amor i respecte amb els que ja eren en l'altre. El seu món no acabava en la tangibilitat com el nostre. Parlaven amb els seus morts, però amb un amor i emoció molt vius.

I nosaltres ens perdem el seu?

Ells sentien aquelles forces sobrenaturals que els podien ajudar. I així els ajudaven.

Els morts ho estaven, però aquella esperança i el seu sentiment era molt real?

Nosaltres hem matat Déu en una societat laica, però hi ha persones que pateixen carències que els egipcis cobrien amb la relació amb el que és sobrenatural.

Els egipcis ens ensenyen a recuperar-la?

De fet, hi ha persones que s'acosten a l'egiptologia a la recerca d'aquesta relació perdu-

L'eternitat dels ruquets

Cervelló ha presentat a la UAB la singular mastaba doble de Iunmen, tomba de finals de la V dinastia, cap al 2400 a.C., atípica per les seves dues capelles funeràries, erigides per Iunmen, alt funcionari, que va enterrar allà també el seu pare, Iti. Amor filial i ascens social del fill d'un funcionari provincial que fa 4.500 anys arriba a dirigir a la capital els escribes del regne. I èxit d'aquest egiptòleg barceloní, tan hàbil per ressuscitar una construcció que va néixer —els egipcis creien que tenia vida pròpia— per a l'eternitat com per esquivar tràmits que s'eternitzen i saltejadors de tombes que se n'aprofiten. La tomba de Iunmen és una fita egiptològica, un festival d'art, color i alegria en què el déu Ptah que adoraven crea la realitat en anomenar-la amb les seves pintures d'agricultors laboriosos i ruquets adorables.

da; aquest món tan místic com humà: real...

Tan humà com irrenunciable?

Tinc un amic egipci que va trucar al metge convençut que li havien llançat mal d'ull. Va venir el metge i el va medicar, però cap dels dos no va qüestionar que era mal d'ull.

Un retard?

És creure, metge inclòs, que el món no s'acaba en l'aspecte tangible.

Abraham, pare de les tres religions, era egipci en realitat? I Moisés?

L'Èxode no està provat ara per ara i les excavacions al Sinaí de moment han resultat infructuoses.

Quant d'Egipte queda per descobrir?

Moltíssim. Milers de tombes avui amenaçades per noves infraestructures: carreteres...

Com va triar la seva excavació?

El 97 vam anar a Sakkara, la necròpoli de Kom el-Khamasin, el turó del vent del desert. Vam demanar permisos per excavar la tomba d'Imephor, summe sacerdot de Ptah, director de les grans construccions.

Triguen tant com aquí?

Mentre esperàvem, va ser saquejada.

Van robar tresors, joies, estàtues...?

Estatuetes, relleus, inscripcions... Deu anys després del saqueig, aquelles peces van aparèixer al mercat d'antiguitats de tot el món i també en galeries espanyoles.

Amics: no comprin art robat!

Una galeria de Barcelona les va comprar.

Doncs molt mal fet: no li comprin res.

Imagini's el nostre disgust quan les vam veure al seu catàleg! En canvi altres galeries no van voler comprar-les.

Van deixar alguna cosa els lladres?

Malgrat tot, encara vam trobar restes de dos edificis funeraris amb inscripcions rellevants i un dipòsit de fundació intacte: gerretes de ceràmica, platets d'alabastre...

Què és aquest dipòsit de fundació?

Els egipcis creien que una construcció tenia vida pròpia... i el dipòsit vetllava per ella.

I no en té?

El que dèiem: en té si ho sents així. Hi dipositaven gerretes amb ofrenes i herbes perquè perdurés. I vam decidir excavar les tombes dels predecessors d'Imephor.

Quatre mil cinc-cents anys d'història!

Buscàvem una tomba i va aparèixer la de Iunmen, director de la cort, jutge i cap d'escribes del rei Djedkare a Memfis.

Serendipitat!

I amor filial, perquè encara que va arribar a dalt de tot es fa enterrar amb el seu pare, Iti, funcionari provincial de rang menor.

Amor filial més enllà de la mort.

I aquesta setmana l'he presentat al Congrés de Barcelona. Una meravella de colors. Les pintures de ruquets són delicioses...

LLUÍS AMIGUET